

Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga fikseeritakse alates 2025. aastast vanaduspensioniiikka jõudnud füüsilise isiku maksuvaba tulu 9312 euro tasemel aastas, st 776 euro tasemel kuus. Ehkki vanaduspensioniiikka jõudnud füüsilise isiku maksuvaba tulu ei tõuse eelnõu kohaselt enam koos keskmise vanaduspensioniga, on see siiski kõrgem üldisest maksuvabast tulust (700 eurot kuus). Muudatuse eesmärk on tõsta maksutulu, samuti muutub maksuvaba tulu arvestus lihtsamaks.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja koostas Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika osakonna nõunik Inga Klauson (inga.klauson@fin.ee; tel 588 51357) ja sama osakonna peaspetsialist Kersti Kivistik (kersti.kivistik@fin.ee; tel 588 51390) ja mõjuanalüüsi tegi fiskaalpoliitika osakonna riigi rahanduse talituse analüütik Margus Tuvikene (margus.tuvikene@fin.ee; tel 588 51428). Eelnõu ja seletuskirja on täiendanud Sotsiaalministeeriumi hüvitiste ja pensionipoliitika osakonna nõunik Liidia Soontak (liidia.soontak@sm.ee; tel 591 43964) ja õigusosakonna õigusnõunik Reet Kodu (reet.kodu@sm.ee; tel 585 53159), kes on kontrollinud ka eelnõu juriidilist kvaliteeti.

Eelnõu on keeletoimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeletoimetaja Virge Tammaru (virge.tammaru@fin.ee; tel 591 99274).

1.3. Märkused

Eelnõu näeb ette tulumaksuseaduse (TuMS) 31. detsembrini 2024. a kehtiva redaktsiooni (RT I, 21.11.2023, 7) muutmise.

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega ega muu menetluses oleva eelnõuga, sh teiste tulumaksuseaduse muutmist puudutavate eelnõudega.

Muudatus on seotud riigieelarvestrateegiaga 2024–2027, mille peatükk 3.1.2 „Maksupoliitilised eesmärgid“ näeb ette vanaduspensioniealiste maksuvaba tulu fikseerimise 776 euro tasemel kuus.

Muudatuste seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamuse saavutamine.

2. Seaduse eesmärk

Eelnõu fikseerib vanaduspensioniiikka jõudnud füüsilise isiku maksuvaba tulu 776 euro tasemel kuus ehk 9312 euro tasemel aastas. Seeläbi tagatakse, et vanaduspensioniiikka jõudnud füüsilistele isikutele kohalduv maksuvaba tulu on jätkuvalt suurem kui üldine maksuvaba tulu.

Eelnõu kannab endas kahte eesmärki. Esiteks soovitakse muudatusega tõsta maksutulu, mis on riigi eelarvestrateegia 2024–2027 kohaselt ka valitsuse eesmärgiks. Selle saavutamiseks nähakse ette erinevad maksuseaduste muudatused, sealhulgas vanaduspensioniealiste maksuvaba tulu fikseerimise 776 eurole.

Mõju riigieelarvele on täpsemalt analüüsitud peatükis „Seaduse rakendamise seotud riigi tegevused, eeldatavad kulud ja tulud“, kuid lühidalt on seadusemuudatuse mõju riigieelarvele järgmine (täpsemalt vt viidatud seletuskirja peatükist):

	2025	2026	2027	2028
Mõju valitsussektori positsioonile, mln €	17	36	55	76

Teisest küljest muutub maksuvaba tulu arvestus lihtsamaks ja õiglasemaks. Senise regulatsiooniga kehtestatud maksuvabastuse peamine eesmärk oli toetada töötavaid pensionäre, kuna palgatulu teenimine lisaks pensionile tõi kaasa maksuvaba tulu vähenemise. Kuna maksuvaba tulu alates 2025. aastast enam sissetulekust ei sõltu, on see eesmärk olulises osas ära langenud. Vanaduspensioniiikka jõudnud inimeste kõrgem maksuvaba tulu tekitab teataval määral ebavõrdsust, kuna tulu saajaid koheldi erinevalt sõltuvalt sellest, kas tulu saaja on jõudnud vanaduspensioniiikka või mitte. Kirjeldatud ebavõrdsus tasandub, kui võrd vanaduspensioniiikka jõudnud isikute maksuvaba tulu fikseeritakse ja järgmisest aastast asendub regressiivne maksuvaba tulu üldise maksuvaba tuluga. Seeläbi liigutakse taas ühetaolise ja lihtsa tulumaksusüsteemi suunas.

Eelnõule ei ole eelnenud väljatöötamiskavatsuse koostamist, kuid võrd tegemist on kiireloomulise eelnõuga. Tulenevalt riigi eelarvestrateegia 2024–2027 kokkuleppes, mis näeb ette, et vanaduspensioniealiste maksuvaba tulu fikseeritakse tasemele 776 eurot kuus 2025. aastast, on vaja eelnõu vastu võtta hiljemalt juunis 2024. aastal. Seda seepärast, et maksukorralduse seaduse § 4¹ kohaselt peab maksuseaduse ja selle muudatuse vastuvõtmise ja jõustumise vahele üldjuhul jääma vähemalt kuus kuud. Seetõttu ei ole hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 1 lõike 2 punktist 1 tulenevalt väljatöötamiskavatsuse koostamine nõutav.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetakse TuMS § 23⁵ lõike 1 sõnastust. Muudatuse kohaselt fikseeritakse vanaduspensioniiikka jõudnud lepinguriigi residentist füüsilise isiku maksustamisperioodi maksuvaba tulu 9312 euro tasemel (776 eurot kuus). Kehtiva seaduse kohaselt on vanaduspensioniiikka jõudnud füüsilise isiku tulu tulumaksust vabastatud keskmise vanaduspensioniealises ulatuses.

Kui isik jõuab vanaduspensioniiikka maksustamisperioodi jooksul, siis rakendatakse vanaduspensioniealise maksuvaba tulu terve maksustamisperioodi eest, st 1. jaanuarist.

Alates 2025. aastast jõustub tulumaksuseaduse muudatus, millega kehtestatakse üldine maksuvaba tulu 700 eurot kuus ehk 8400 eurot aastas kõikidele füüsilisest isikust residentidele, sõltumata nende tulu suurusest. Seega jääb vanaduspensioniiikka jõudnud inimese maksuvaba tulu tavapärasest kõrgemaks.

Vanaduspensioniiikka jõudnud inimeste kõrgem maksuvaba tulu tekitab teataval määral ebavõrdsust, kuna tulu saajaid koheldi erinevalt sõltuvalt sellest, kas tulu saaja on jõudnud vanaduspensioniiikka või mitte. Kirjeldatud ebavõrdsus tasandub, kui võrd vanaduspensioniiikka jõudnud isikute maksuvaba tulu fikseeritakse ja järgmisest aastast asendub regressiivne maksuvaba tulu üldise maksuvaba tuluga. Seeläbi liigutakse taas ühetaolise ja lihtsa tulumaksusüsteemi suunas.

Vabastuse peamiseks eesmärgiks oli toetada töötavaid pensionäre, kuna palgatulu teenimine lisaks pensionile tõi kaasa maksuvaba tulu vähenemise. Kuna maksuvaba tulu alates 2025. aastast enam sissetulekust ei sõltu, on see eesmärk olulises osas ära langenud.

Pensionide ja palga suhe on aastast aastasse muutuv. 2021. aastal, kui valmistati ette eelmist seadusemuudatust¹, mis sidus vanaduspensioniealiste maksuvaba tulu keskmise pensioniga, moodustas keskmine pension ca 43% keskmisest palgast. 2024. aastal on see suhe ca 49%. Keskmine pension on oluliselt tõusnud nii tänu indekseerimisele kui erakorralistele pensionitõusudele. Seetõttu 2021. aasta loogika, mis tingis pensionide täiendava maksuvabastuse võrreldes palgatuluga, enam täies mahus ei kehti, mistõttu on täna mõistlik pensioniealiste maksuvaba tulu keskmisest pensionist lahti siduda.

Edaspidi toimuks pensioniealiste maksuvaba tulu tõstmine *ad hoc* baasil analoogiliselt üldise maksuvaba tulu tõusuga. Nii on võimalik paindlikult arvesse võtta ka riigi eelarvelisi võimalusi ja üldist maksu- ning majanduskeskkonda.

Eelnõu § 1 punktiga 2 tunnistatakse kehtetuks TuMS § 23⁵ lõige 2. Kehtiv lõige 2 näeb ette, et keskmise vanaduspensioniealiste suurus käesoleva seaduse tähenduses kehtestatakse maksustamisperioodiks vastava eelarveaasta riigieelarve seadusega. Kuna vanaduspensioniealike jõudnud füüsilise isiku maksuvaba tulu ei ole enam seotud keskmise vanaduspensioniga, puudub lõike 2 järele vajadus.

Vanaduspensioniealike jõudnud füüsilise isiku maksuvaba tulu fikseerimine 776 eurole ja asjaolu, et see ei tõuse enam koos keskmise vanaduspensioniga, on kooskõlas Põhiseadusega.

TuMS § 23⁵ hakkas kehtima 1.01.2023. Kuigi sätte kehtivusaeg jääb lühikeseks, ei ole tegemist regulatsiooniga, mida seadusandja ei võiks uute asjaolude valguses muuta.

Riigikohtu otsuste valguses on kõnealune muudatus vastavuses Põhiseaduse §-st 10 tuleneva õigusriigi põhimõttega, mis omakorda hõlmab õiguskindluse põhimõtet. Vastavalt Riigikohtu 2. detsembri 2004. a otsusele kohtuasjas 3-4-1-20-04 ei tähenda õiguspärane ootus, et isikute õiguste piiramine või soodustuste lõpetamine on üldse lubamatu. Õiguspärase ootuse põhimõte ei nõua kehtiva regulatsiooni kivistamist – seadusandja võib õigussuhted vastavalt muutunud oludele ümber kujundada. Seadusandjal on eelarve- ja maksukoormust puudutavates küsimustes ulatuslik otsustusõigus.

Riigikohus on kohtuasjas nr 3-4-1-27-13 asunud seisukohale, et õiguspärase ootuse põhimõtet piirab demokraatia põhimõte. Otseselt või kaudselt rahva mandaadile tuginevad poliitilised organid on põhimõtteliselt õigustatud oma varasemaid valikuid ajakohastama, kui sellega ei kahjustata ülemäära kehtivat regulatsiooni usaldanud isikuid.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei leidu õigusaktides varem kasutamata ega võõrkeelseid termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

¹ Viidatud TuMS muutmise seaduse menetlus EIS-s:

<https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/899159b7-8c7a-46f0-8efc-b01b594b97ca>.

Eelnõu on vastavuses Euroopa Liidu õigusega, kuna vanaduspensioniealise maksuvaba tulu saavad oma maksustatavast tulust maha arvata lisaks Eesti residentidele ka muu Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi residendid.

6. Seaduse mõjud

Eelnõu rakendamisega ei ole ette näha mõju regionaalarengule, elu- ja looduskeskkonnale, riigi julgeolekule ja välissuhetele. Eelnõu rakendamisega on ette näha mõju sotsiaalvaldkonnale, majandusele ning riigiasutuste korraldusele.

Kaasnev mõju: Mõju sotsiaalvaldkonnale

1. Maksuvaba tulu vanaduspensionieas

Sihtrühm. Mõjutatud isikud on vanaduspensioniiikka jõudnud füüsilised isikud, kelle igakuine sissetulek ületab 776 eurot. SKA prognoosi kohaselt, mis arvestab surmade ning muutuva pensioniea ja lisanduvate inimestega, kasvab vanaduspensioniiikka jõudnud füüsiliste isikute arv iga-aastaselt. SKA prognoosib järgmiseks aastaks vanaduspensioniiikka jõudvate inimeste arvuks 313 766 inimest. 2026. aastaks tõuseb see 1,38% ehk 317 326 inimesi ja 2027. aastaks 322 947 inimeseni.

Alates 2027. aastast seotakse riiklik vanaduspensioniiiga oodatava elueaga. Kuna prognoosi tegemine on keeruline, siis on piirdutud lähituleviku andmetega. Mida kaugemale tulevikku vaadata, seda ebatäpsemaks muutub prognoos. Statistikaameti rahvastikuprognoosi järgi suureneb 65-aastaste ja vanemate inimeste osakaal 2040. aastaks 25,6%-ni. Praegu on pensioniealiste osakaal umbes 22,9%. Seega näitavad andmed üheselt, et muudatusest mõjutatud sihtrühm on väga suur.

Alates 2025. aastast ei tõuse enam vanaduspensioniiikka jõudnud inimese maksuvaba tulu koos keskmise vanaduspensioniga, kuid see on siiski kõrgem üldisest maksuvabast tulust. Kui üldine maksuvaba tulu on 700 eurot kuus (8400 eurot aastas), siis vanaduspensioniiikka jõudnud inimese maksuvaba tulu on 76 eurot kõrgem ehk 776 eurot kuus (9312 eurot aastas) ja seega on aastane maksuvaba tulu 912 eurot suurem.

Maksuvaba tulu fikseerimine vanaduspensioniiikka jõudnud füüsilistele isikutele mõjutab vanaduspensioniealisi isikuid, kelle tulu ületab 776 eurot kuus (SKA andmetel ületab 2024. aasta 1. aprillist ca 149 432 vanaduspensioniealise isiku pension suurem kui 776 eurot, so 47,65% kõigist 313 598 pensionärist). Mõjutatud isikute osakaal ajas suureneb, kuivõrd keskmine pension tõuseb indekseerimise tõttu. Keskmise vanaduspensionii kasvades kasvab ka selliste isikute maksukoormus ja seega väheneb nende netopension. Alltoodud tabel võrdleb netopensionii enne eelnõuga tehtavat muudatust ja pärast seda:

Tabel 1. Keskmine pension enne ja pärast maksuvaba tulu fikseerimist, € kuus

	2025	2026	2027	2028
Keskmine brutopension (Rahandusministeeriumi kevadprognoos 2024), € kuus	819	860	896	933
Netopension, € kuus	810	842	870	898
Erinevus, € kuus	-9	-18	-26	-35

Mõjuhindang põhineb Maksu- ja Tolliameti andmetel vanaduspensioniealiste tulude kohta 2023. aastal. Prognoosimisel on arvestatud Rahandusministeeriumi 2024. aasta kevadprognoosi keskmise palga kasvu ja pensioniindeksi prognoosiga, samuti SKA 2024. aasta prognoosiga vanaduspensioniealiste inimeste arvu kohta.

Kui sama summa teenitaks palgatuluna, millele rakenduks üldine maksuvaba tulu määr 700 eurot kuus, oleks netopalk ligi 17 eurot kuus madalam. Siit nähtub, et vanaduspensionisaaja on endiselt eeliskoheldud võrreldes muu maksustatava tulu teenijaga.

Tabel 2. Vanaduspensioniealise ja töötava inimese netosissetuleku võrdlus

	Vanaduspensioniealine isik	Töötav inimene
Sissetulek kuus	819	819
Maksuvaba tulu	776	700
Netotulu	809,54	792,82

Erinevus on 16,72 eurot kuus ehk vanaduspensioniealise isiku netosissetulek, kui maha on arvestatud tulumaks, on ühes kuus 16,72 eurot kõrgem.

Lisaks on pensionide ostujõudu aidanud hoida pensionide indekseerimine, mis hoiab pensionid tasakaalus palkade ja hindade muutustega. Inflatsioonitõus on kiiresti aidanud kergitada keskmist pensioni, ent tänaseks on inflatsioonikasv aeglustunud. Eesti Pank prognoosib aeglustumist ka 2024. aastaks. Kuivõrd inflatsioon jätkab aeglustumist, saavad pensionärid leevendust rahalise olukorra osas, kuna nende sissetulekute väärtus ei kahane nii kiiresti. Ehkki indekseerimine on aidanud säilitada pensionide ostujõudu, tuleb arvestada, et pensionide indekseerimine toimub tagantjärele ja mõju sihtrühmale saabub seetõttu hiljem.

Seadusemuudatuse, millega vanaduspensioniiikka jõudnud isiku maksuvaba tulu suurus seoti keskmise vanaduspensioniga, üheks eesmärgiks oli soodustada ja suurendada pensioniealiste tööhõivet. Olgugi, et käesoleva eelnõuga pensioniealise maksuvaba tulu summa fikseeritakse, omab üldisest maksuvabast tulust suurem summa eeldatavalt positiivset mõju, soodustades jätkuvalt pensioniealiste tööhõive suurenemist. See aitab tagada vanemas eas parema rahalise toimetuleku ja hõlbustada pensioni ja tööhõive ühendamist. Eeltoodud arvestades on põhjendatud pensioniiikka jõudnute mõnevõrra suurem maksuvaba tulu. Samas tuleb arvestada, et vanaduspensioniealistel võib olla keerulisem leida tööd või lisaissetulekut nt tervise või tööturu olukorra tõttu. Kuid iga-aastane netopensionitõus on siiski garanteeritud kõikidele vanaduspensioniealistele.

Vanaduspensioniealise maksuvaba tulu rakendamise õigus on kõikidel vanaduspensioniiikka jõudnud isikutel. See tähendab, et vanaduspensioniealise maksuvaba tulu saab maha arvata ka oma pensioni edasi lükanud isik.

Mõju ulatus. Vanaduspensioniiikka jõudnud füüsilised isikud, kes saavad ainult pensioni, mis ületab fikseeritud maksuvaba tulu, ei pea vanaduspensioniealise maksuvaba tulu mahaarvamiseks midagi tegema. Sotsiaalkindlustusamet arvab vanaduspensioniealise maksuvaba tulu enne tulumaksu kinnipidamist ise pensioni välja makstes maha. Sestap on kõnealuste vanaduspensioniiikka jõudnud isikute puhul mõju halduskoormusele väike.

Mõnevõrra enam mõjutab muudatus neid vanaduspensioniiikka jõudnud füüsilisi isikuid, kes teenivad lisaks muud tulu, näiteks käivad tööl. Ehkki muudatusega fikseeritakse vanaduspensioniiikka jõudnud inimeste maksuvaba tulu, saab siiski öelda, et säilib nende motivatsioon osaleda aktiivselt tööturul. Seda seepärast, et nende maksuvaba tulu on üldisest maksuvabast tulust kõrgem. Seeläbi on nende leibkondade majanduslik toimetulek parem ja

suurendab vanaduspensioniiikka jõudnud inimeste kindlustunnet.

Mõju avaldumise sagedus on regulaarne, sest keskmine pension jätkab kasvamist, ent maksuvaba tulu järgi ei tõuse, mistõttu kasvab tulumaksuga maksustava pensioni osakaal. Kuid iga-aastane netopensionitõus on siiski garanteeritud kõikidele vanaduspensioniealistele.

Ebasoovitavate mõjude risk avaldub vanaduspensioniealistele, kelle netosissetulek keskmise vanaduspensionini kasvades väheneb. Mõnevõrra aitab negatiivset mõju maandada pensionide iga-aastane indekseerimine, mis aitab hoida pensionide ostujõudu. Pensionide indekseerimine hoiab pensionid tasakaalus palkade ja hindade muutustega. Kuna 2025. aastast on vanaduspensioniealiste maksuvaba tulu fikseeritud summa, siis edaspidi toimuks pensioniealiste maksuvaba tulu tõstmine sarnaselt üldise maksuvaba tulu tõusuga. Nii on võimalik paindlikult arvesse võtta ka riigi eelarvelisi võimalusi ja üldist maksu- ning majanduskeskkonda.

Kaasnev mõju: Mõju majandusele

Sihtrühm. Mõjutatud isikud on vanaduspensioniiikka jõudnud füüsilised isikud, kelle igakuine sissetulek ületab 776 eurot. SKA prognoosib järgmiseks aastaks vanaduspensioniiikka jõudvate inimeste arvuks 313 766 inimest. 2026. aastaks tõuseb see 1,38% ehk 317 326 inimesi ja 2027. aastaks 322 947 inimeseni. Vanaduspensioniiikka jõudnud isikutele säilib praegune olukord ehk nende tänane sissetulek ei vähene. Samas aeglustub vanaduspensioniealiste netopensionikasv, kuna keskmise vanaduspensionini kasvades suureneb iga aasta ka selle maksustatav osa. Seega võib muudatus ajendada vanaduspensioniealisi lisasissetulekut otsima.

Samuti kuuluvad sihtrühma tööandjad, kelle juures töötavad vanaduspensioniiikka jõudnud töötajad. Tööinspektsiooni andmetel oli 2020. aastal 60 690 tööandjat, kellel oli vähemalt üks töölepinguga töötaja või töötajana tegutsev juhatuse liige. 2024. aasta jaanuari seisuga töötas 48 088 vanaduspensioniealist pensionäri (Sotsiaalkindlustusameti andmed). Tööandjate arvu, kelle juures töötavad vanaduspensioniiikka jõudnud töötajad, ei ole võimalik täpsemalt hinnata, kuna puuduvad andmed selle kohta, kui paljude tööandjate juures töötavad vanaduspensioniealised.

Mõju ulatus. Vanemaealiste (65–74-aastased) tööhõive Eestis on Euroopa Liidu üks suurimaid. Täpsemad andmed vanemaealiste tööhõive osas varieeruvad. Heaolu arengukava 2023–2030 kohaselt töötab ligi 28% pensionäridest. Sotsiaalministeeriumi uuringust „Eesti pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse analüüs 2022“ kohaselt on 65–74-aastaste tööhõive Euroopa Liidu suurim eeskätt madalate pensionite tõttu.

Uuringuandmed pärinevad ajaperioodist enne 2023. aastat, st enne pensioniealiste maksuvaba tulu sidumist keskmise pensioniga. Seega võib väita, et pensioniealiste motivatsioon tööjõuturul osaleda oli kõrge juba enne eelmise muudatuse tegemist. Eelnõu alusel pööratakse muudatus sisuliselt tagasi, kuid säilib pensioniealiste kõrgem netotulu võrreldes teiste sama tulu teenijatega. On enam kui tõenäoline, et seetõttu pensioniealiste kõrge tööhõive jätkub. See omakorda vähendab palgasurvet tööandjatele ja kompenseerib mõnevõrra tööealise elanikkonna vähenemisest tingitud negatiivseid mõjusid tööjõuturile. Vanaduspensioniealiste kõrge tööhõive on tingitud ka madalast pensionist ja vanaduspensioniealiste vajadusest oma toimetulekut parandada. Kuna muudatuse tulemusena aeglustub netopensionini kasv, suureneb vanaduspensioniealiste vajadus tagada oma toimetulekut. Kuid tuleb siiski arvestada, et iga-aastane netopensionitõus on tagatud kõikidele vanaduspensioniealistele.

Vanaduspensioniiikka jõudnud inimesed töötavad suurema tõenäosusega osalise tööajaga. Eesti

Panga 2023. aasta tööturu ülevaatest nähtus, et Eestis on suurenenud osaajaga töötamine ja osaajaga töötavad sagedamini naised, noored ja eakamad. Arvatakse, et selle taga on tööandjate paindlikumaks muutunud suhtumine, mis on võimaldanud töökoha leida inimestel, kes täiskoormusega töötada ei saa või ei soovi. See loob soodsad tingimused pensionäride osalemiseks tööjõuturul.

Mõju avaldumise sagedus on igakuine.

Ebasoovitavate mõjude riski ei ole ette näha. Eelnõu ei too kaasa muutusi tööandjatele, kuivõrd säilivad senised võimalused töötajate, sealhulgas vanemaealise töötajaskonna, värbamiseks.

Kaasnev mõju: Mõju riigiasutuste korraldusele

Sihtrühm. Eelnõu jõustumine avaldab mõju Sotsiaalkindlustusametile. Sihtrühma suurus võrreldes riigiasutuste koguarvuga on väike.

Mõju ulatus on vähene. Muudatus toob Sotsiaalkindlustusametile kaasa IT-süsteemi muutmise vajaduse. Sotsiaalkindlustusamet on hinnanud IT-kulude eeldatavaks maksumuseks 100 000 eurot. Maksu- ja Tolliametile muudatus mõju ei avalda.

Mõju avaldumise sagedus on ühekordne seoses vajadusega muuta IT-süsteemi.

Ebasoovitavate mõjude riski ei ole ette näha. Sotsiaalkindlustusamet on ka varasemalt rakendanud tulumaksumäära muudatusi. Samuti juhindutakse käesolevas eelnõus sätestatust ning rakendatakse tulumaksumäära 776 eurot.

7. Seaduse rakendamise seotud riigi tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Eelnõu rakendamine eeldab muudatusi Sotsiaalkindlustusameti infosüsteemis. IT-kulud tingib võimalik kuupäevade või tekstide muudatus ja ainult arendaja abiga muudetavad iseteeninduse tekstid. Sotsiaalkindlustusamet on hinnanud IT-kulude eeldatavaks maksumuseks 100 000 eurot. IT-kulud kaetakse RES 2024–2027 raames Vabariigi Valitsuse otsusega Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusele eraldatud maksuküüru kaotamise ja ühtse tulumaksuvaba määra kehtestamise IKT vahenditest (350 000 eurot pluss käibemaks 77 000 eurot). Maksu- ja Tolliametile infosüsteemi kulusid ei teki.

Samuti omab eelnõu mõju riigieelarvele. Mõjuhindangu aluseks on rahandusministeeriumi 2024. aasta kevadine majandusprognosis. Arvestatud on tulumaksumäära tõstmisega 22%-ni alates 2025. aastast.

Lisaks otsesele maksumõjule on arvestatud ka tarbimismaksude teise ringi mõjuga. See tähendab, et kui pensionäride netotulu väheneb, siis kahanevad ka nende kulutused, mis mõjub negatiivselt tarbimismaksude laekumisele.

Allolev tabel 3 kajastab muudatuse mõju valitsussektori eelarvepositsioonile.

Tabel 3. Mõju valitsussektori positsioonile, mln €

	2025	2026	2027	2028
Fikseeritud maksuvaba tulu määra 776€ rakendamine vanaduspensionile, mln €	19	42	65	90
Tarbimismaksude mõju, mln €	-3	-6	-10	-14

Mõju valitsussektori positsioonile, mln €	17	36	55	76
--	-----------	-----------	-----------	-----------

Allikas: Rahandusministeerium

8. Rakendusaktid

Eelnõu rakendamiseks on vaja muuta järgmisi rakendusakte:

- 1) Rahandusministri 29. novembri 2010. a määrus nr 60 „Tulumaksuseadusest, sotsiaalmaksuseadusest, kogumispensionide seadusest ja töötuskindlustuse seadusest tulenevate deklaratsioonide ja tõendite vormide kinnitamine ning nende täitmise ja esitamise korrad“;
- 2) Rahandusministri 14. juuni 2011. a määrus nr 30 „Residendist füüsilise isiku tulu deklareerimine“.

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2025. aasta 1. jaanuaril tulenevalt 2023. aastal vastu võetud riigi eelarvestrateegiast. Seaduse jõustumine 1. jaanuarist on oluline ka seetõttu, et tulumaksuseaduse § 3 lõike 1 kohaselt on tulumaksu maksustamisperiood kalendriaasta.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati ministeeriumidele kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu. Samuti esitatakse arvamuse avaldamiseks Eesti Pensionäride Ühenduste Liidule, Eesti Töötukassale, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Maksumaksjate Liidule, Eesti Tööandjate Keskliidule, Maksu- ja Tolliametile, Pensionikeskusele ja Sotsiaalkindlustusametile.

Justiitsministeerium kooskõlastas eelnõu märkustega. Siseministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta. Eesti Pensionäride Ühenduste Liit esitas eelnõule märkused. Sotsiaalkindlustusametil ja Maksu- ja Tolliametil märkusi ei olnud.

Märkustega arvestamise/mittearvestamise tabel on toodud seletuskirja lisan.

Algatab Vabariigi Valitsus „...“ „.....“ 2024. a.